

שיר ליום השבת

אברהם אבינו גלה מארצו לארץ ישראל, והנה רעב בארץ. לא היתה ברירה והוא ירד למצרים. בדרכו למצרים לן באכסניות ולא היה לו כסף לשלם, התארח ב"הקפה". הגיע למצרים ופרעה עסק את שרה, נענש על כך ושלח אותה עם פיצוי רציני "ואברם כבד מאד במקנה בכסף ובזהב, וילך למסעיו". פרש רש"י: 'כשחזר ממצרים לארץ ישראל היה הולך ולן באכסניות שלן בהן בהליכתו למצרים. לימדך דרך ארץ, שלא ישנה אדם מאכסניה שלו'.

שואל **הרב גלינסקי זצ"ל**: איני מכיר, אבל שמעתי שבת המלון מדורגים על פי כוכבים. יבוא אדם למלון ויקרה ויאמר: "אתם יודעים שיש רעב בארץ, לאנשים אין לחם לאכול. ופה, ברוך ד' ברבורים ושלי ודגים. אבל אני מודיע מראש, אין לי כסף לשלם. אם ירצה ד', לכשירחיב, איני יודע אם ומתי, אשלם". מה יאמרו? יראו לו את הדלת. אין לך כסף ובחרת את המקום הכי יקר?!

אדם בא לפרופסור: כואב לו פה ופה ופה. הפרופסור בודק, מאבחן, מושיט את המרשם ומפטיר: "שמונה מאות דולר".

"אין לי".

הלם. "מה פרוש?"

"אין לי. אין פשוט מזה".

"תן חמש מאות וגמרנו". חבל על הזמן.

"אין לי". הפרופסור החכם לא מבין עברית בסיסית?!

"הבה נשמע, כמה יש לך?"

"אין לי כלום".

"אני לא מבין", משתומם הפרופסור, "כשאין כסף, לא הולכים לפרופסור. הולכים לרופא בקופת חולים".
והפציינט מסביר: "אבא שלי אמר תמיד, שכאשר זה מגיע לבריאות, לא מסתכלים על הכסף..."
זה נכון. אבל אם היה אומר כך מראש, היה נשאר עם המחוששים.

אברהם אבינו ע"ה אמר זאת מראש, אם כן, מי יסכים לארח אותו בימי רעב? אדם זר, עולה מחן, ובדרכו למצרים, בלי כסף... אולי באכסניה של חצי כוכב... ובחזרתו היה כבד מאד בכסף ובזהב -
כעת, יכול היה לבחור את המובחרות שבאכסניות, המוכתרות בכוכבי השמים, ולא שינה מאכסניה שלו. לן באותם כוכים מפוקפקים.

ומדוע? כי לא רצה להרגיל את עצמו לתפנוקים!
ידועים דברי **האלשיך הקדוש** שאזיקים כבדים, ותכשיטים אינם כבדים. השמחה בהם גורמת שלא יחושו בכבדם;
ואברהם היה כבד מאד בממון, וזה היה עליו למשא. אך חייב היה לשאתם עבור כלכלת תלמידיו והכנסת האורחים שעלתה הון, להאכיל כל ערבי בלשון בחדל. אבל לעצמו "היה מסגף עצמו".

הרב יפה'ן זצ"ל ביקר בארץ ועלה לבקר אצל **הסטייפלר זצ"ל**. היה זה במוצאי שבת והוא מצאו סועד 'מלווה מלכה': שיירי חלה, דג מלוח וכוס מים. הפטיר הרב יפה'ן: "אותו הסטייפלר, כמו לפני שלושים שנה!"
לא שינה מאכסניה' שלו!
העיר הרב גלינסקי: לכן אנו מבקשים "הרחמן הוא ישלח לנו ברכה מרובה", אבל "בבית הזה". שהברכה המרובה לא תסחרר דעתנו ולא תמריצנו להחליף בית ולעבור דירה...

(והגדת)

מאורה של הפרשה

"כה יהיה זרעך"!

פרש ה'ליקוטי בתר', שהקב"ה הראה לאברהם את השמש, ושאל אותו: "האם אתה רואה את הכוכבים?"
ענה אברהם "איני רואה". כי אמנם ישנם מיליארדי כוכבים, אך כשהשמש זורחת לא רואים אותם.
אמר לו הקב"ה "כה יהיה זרעך" -

עם ישראל הוא אכן מעט, ואילו הגויים מונים מיליונים רבים; אך האיכות של עם ישראל תאפיל על כל הגויים!

בתקופת הבחירות הקודמות לנשיאות ארה"ב, 'משגיח' באחת הישיבות ניגש לפני התפילה לבחור, ושאל בהתעניינות: "האם הנך יודע מי זכה בנשיאות?"

הבחור כמעט התעלף... ש'המשגיח' יברר לפני התפילה מי זכה בנשיאות ארה"ב?!

הבחין 'המשגיח' במבטו התמה של הבחור, והבהיר את הענין: "עומד אני לברך ברכות השחר. ביניהן אברך 'שלא עשני גוי'.

לאיזה גוי עלי לכוון, האם למטאטא הרחובות? ודאי שלא!
'גוי' הכוונה למי שזכה בנשיאות ארה"ב, המעצמה הגדולה, עליו אכוון כשאברך 'שלא עשני גוי' כמוהו"...

(נמתק האור)

נקודה למחשבה

"ויבוא הפליט ויגד לאברם העברי"

רבי יהודה אומר: 'העברי, שכל העולם כולו מעבר אחד, והוא מעבר אחר'.

אדם הנמצא בחברה שדעותיה אינן זהות לדעותיו שלו, ואילו ציפים של המציאות אינם מאפשרים לו להחליף את החברה, חייב להיות ער לחולשה טבעית זו של כל אדם, ולעשות ככל יכולתו להעניק לעצמו את הביטחון הפנימי ואת כובד המשקל של דעתו, כדי שלא כל רוח מצויה והבל פיהם של הבריות ועקימת אפם, יטלטלו אותו מעמדותיו ויגרפו אותו לשטף דעתו, או חוסר דעתו, של ההמון.

את כח העמידה נגד דעות האחרים, ניתן לרכוש, הן על ידי חיזוק הדעה העצמית ויצירת בטחון עצמי, והן על ידי מתן המשקל הנכון לדעות ההמון, אשר לרוב הוא משקל נוצה. את הכח הנפלא הזה הוריש אברהם אבינו לעם ישראל, והיא הקשיות עורף שלהם.

היכינו "עם קשה עורף" מופיע גם כתכונה חיובית, ותכונה זו אפשרה להם לעבור את כל אורכה של ההסטוריה מבלי להשליך את לפיד האמת שנשאו בידם.

עברים אנחנו. הבה ננהה כאברהם אבינו ובכוחו. אף אם כל העולם כולו מעבר אחד, כאשר אנו מהעבר האחר והאמת אתנו - נעמוד איתנים במבחן החיים!

(נפלאותך אשיחה)

גא לשמור על קדושת הגיליון. אסור לקרוא בזמן התפילה וקריאת התורה.

הצלחה בת"ג: מש' נדף. **זווג הגון**: אורית יהודית, יעקב משה, יוסף והדס בני מרים דבורה פנינה **רפ"ש**: הלל בן יעל אסנת. יוסף צבי בן מיכל. שרה שמחה בת עדי. תהילה בת יעל מיכל בת מרים דבורה פנינה. **לע"נ**: הגה"ר עובדיה יוסף זצ"ל. ששון בן מסעודה ז"ל סניורה בת מתוקה ז"ל. חתון בת מרים ז"ל. חלווה בת מרים ז"ל. מתוקה בת סלחה ז"ל

בברכת שבת שלום!

עריכה: משפחת שמעיה

לע"נ אבינו הר"ר אילן סכח בן סניורה ז"ל

להקדשת העלון ולהשתתפות בהפצתו: 054-8403899

ילד פנה לרב זילברשטיין שליט"א, ושאלה בפיו: לא פעם במהלך ההפסקה בבית הספר, אני מוציא מהילקוט חטיף או חבילת ביג'לה, ולפתע מתאספים סביבי חברים רבים ומקיפים אותי... כל אחד מפציר: 'תן בבקשה רק שני ביסלי'. וכאשר אחלק לכולם, מן הסתם שגם לי ישארו שני ביסלי בלבד, ואשאר רעב...

אני מסופק, כיצד עלי לנהוג במצב שכזה, האם מותר לתת להם או לא? שכן מצד אחד לא נעים לי לסרב כי אולי יחשיבו אותי כ'קמצן'. ומאידך, אם אתן הרי אני מכשילם באכילה מסעודה שאינה מספקת לבעליה שנחשבת ל'אבק גדל'.

תשובה:

- א. אם מדובר בילדים קטנים, הם אינם חייבים במצוות, ואפשר לתת להם.
- ב. אם מדובר בגדולים, אין ברירה אלא להתנצל ולהסביר להם כי נתינת מאכלות כרוכה באיסור, ולכן אינו יכול לתת להם.
- ג. במקרה שאותם גדולים אינם שומרי מצוות, יבואו לשנוא אותו או לדבר עליו דברי גנאי, נראה שייתן להם.

אור המזרח

עבודה מאומצת השקיע **הגאון רבי צדקה חוצין זצ"ל**, כדי להבטיח את חינוכו של הדור הצעיר בבגדד לתורה ולמצוות.

הוא התאמץ והקים תלמוד תורה מפואר, בו למדו למעלה מארבעת אלפים נערים. לשם הקמתו ייסד וועד פרנסים, אנשים בעלי ממון והשפעה, שתמכו במוסד ומימנו את החזקתו. אנשי הוועד היו ברובם אנשי חולין, והם תבעו מהרב להכניס בתכנית הלימודים שינויים קלים. ודאי, תישמר המגמה התורנית, אבל יושם דגש חזק יותר על לימודי החול ועל התרבות הכללית. ההצעה נשמעה תמימה ובלתי מזיקה, ומצאה אוזן קשבת אצל רבים מההורים.

קרא רבי צדקה: "ולא תסור מכל הדברים אשר אני מצוה אתכם ימין ושמאל".

לסור - פירושו אפילו במשהו, כמלוא נימה!

הוא התקומם, הרעיש עולמות, אירגן הפגנות מחאה כנגד היוזמה, כינס עצרות תפילה וגזר על עדתו להתענות ולומר קינות של תשעה באב! הלכו אנשי הוועד והלשינו עליו בפני השלטונות שהוא בולם את הקידמה. השלטונות איימו עליו במשפט ובמאסר ובעונשים חמורים.

אך הרב צדקה חוצין לא חת ולא נסוג אחור, לא נבהל ולא נרתע, והמשיך במערכה באומץ לב עד שיצא הימנה כשידו על העליונה.

באו ושאלוהו: "על מה החרדה הגדולה, הן מדובר בשינויים קלים בלבד!"

הסביר להם בטוב טעם: "כשאתה עומד בצומת וממשיך בדרך הנכונה, וחברך פונה אל דרך שגויה - הוא מתחיל בצעד אחד קטן וזעיר בכיוון האחר, אך יסיים את צעידתו ביעד שונה לגמרי". רבים תמאו למלחמתו הבלתי מתפשרת, אך בשנת תרפ"ו עלה הרב ארצה והוועד השתלט על תלמוד התורה וחולל בו שינוי, ועוד שינוי, ועוד אחד - ולא עבר זמן רב והתלמוד תורה היה למוסד חילוני מובהק...

וראו, כי הרב היה חכם הרואה את הנוול! הבינו כמה צדק בהתנגדותו לתת לחופשיים ולמתנגדי הדת דריסת רגל בחינוך הטהור!

אברהם אבינו אמר לשרה "אמרי נא אחותי את".

לכאורה היה נכון שיבקש ממנה ש"אמרי נא אחי הוא" או "אחותו אני" או שהוא יאמר להם עליה כי "אחותי היא", ומדוע אמר לה "אמרי נא אחותי את"?

אלא, תחילה אמר אברהם לשרה שתאמר "אחותו אני" אך שרה לא רצתה להוציא דבר שקר מפיה.

כיון שהיה זה ענין של פיקוח נפש, אמר לה אברהם: "אם כך, אני אומר להם כי 'אחותי את', ואת מצדך אל תכפרי אלא תשתקי".

(ה'משב זקנים')

ארגז הכלים | הרב יצחק פנגר

אין כח להשקיע

אחד שאל את חברו: "מה אתה עושה?" ענה לו החבר: "כלום".

התרגז הלה על חברו הכטלן: "זה בדיוק מה שעשית גם אתמול!".

ענה לו החבר: "כן, עדיין לא סיימתי".

חוסר הסבלנות בא לידי ביטוי גם כאשר אנו רוצים לבנות את עצמנו ולשדרג את אישיותנו. אנחנו נוטים לפנות לכל מיני סדנאות-תקציר קלילות, שיקפיצו אותנו במהירות אל המטרה. סדנא לחשיבה חיובית, למשל, היא חיובית ביותר, כשלעצמה. כוחה של המחשבה הוא, ללא ספק, עצום ובלתי ניתן לערעור. אולם מה יקרה, אם ננסה לקצר את דרכו של תהליך טבעי בצמיחתנו ובהתפתחותנו?

כדי להבהיר את השאלה, נמקד אותה:

נניח שאתה שחקן טניס ממוצע. זה בהחלט לא רע, אבל יום אחד אתה מחליט לשחק ברמה של הנבחרת הלאומית של מדינת קליפורניה. האם די בחשיבה חיובית, כדי שתצליח לעשות זאת?

התשובה ברורה מאליה - חשוב אמנם שתהיה לך חשיבה חיובית, אבל אתה מוכרח להתקדם תחילה לרמה שלוש.

אי אפשר לקפץ בקלילות, ולדלג על פני שלבים חשובים.

אין מה לעשות, צריך סבלנות...

ובעצם, יש מה לעשות - לצעוד את הצעד הראשון קדימה, שהרי גם מסע בן אלף ק"מ מתחיל בצעד הראשון.

איך עושים את זה? ומהו המסלול הנכון להתקדמות?

בעז"ה, נלמד זאת כאן יחד, צעד אחר צעד.

"שהקב"ה ירחם עליו..."

האדמו"ר רבי שלמה מזוועהיל זצ"ל הלך לאסוף כספים לצרכי צדקה, בלווי אחד מחסידיו. בדרכם עברו ליד ביתו של עני אחד שהשעה היתה דחוקה לו.

עלתה השאלה: האם לפקוד גם את ביתו של עני זה? השיקול להימנע היה, שהעני עשוי להתאמץ בנתינתו יותר מכפי יכולתו.

הפטיר האדמו"ר: "למה עלינו לרחם עליו? **שהקב"ה ירחם עליו!**" ונכנס לביתו.

ואכן התאמץ העני ונתן נתינה הגונה. לאחר ביקור זה התהפך הגלגל על העני והוא התעשר.

שכינה ביניהם | הרב נחום דיאמנט שליט"א

מחויבות הדדית

נפתח בסיפור מהנביא: דוד המלך לפני הסתלקותו מצווה את שלמה בנו: "שמעי בן גרא קללני קללה נמרצת... ועתה אל תנקהו". שמעי מבין שכעת שלמה המלך ינקום נקמת אביו, בא שמעי ובכה לפני שלמה: "אדוני המלך, אני זקן בן שמונים, אנא תן לי למות בשקט...". אמר לו שלמה: "אין בעיה. רק דבר אחד אני מצווה אותך: אל תצא מירושלים. אם תצא מירושלים - הרי שהימרת את פי ודייך מוות". לא חולף זמן רב, בורחים לשמעני בן גרא עבדים לכוון גת. הוא רודף אחריהם, יוצא מירושלים - ובכך גוזר על עצמו מיתה.

שלמה המלך החכם מכל אדם ידע: ברגע שאני כובל אדם ואומר "אל תצא!" הוא דווקא יצא. כי אדם לא יכול לעמוד בקושי של המחויבות. כל מקום שיש מחויבות - הוא דווקא לא יעשה! יהודי ששמונים שנה לא יצא מירושלים, אם אמרת לו "לא", הוא יעשה דווקא "כן". ככה זה.

אישה אחת שבעלה בעל לב טוב ובעל חסד גדול, התקשרה אלי והתלוננה בדמעות:

"אני בשמירה לפני לידה, ולבעלי אין זמן להיות בבית ולעזור, כי כולם צריכים אותו ואת חסדיו. החלטתי לאפשר לו להמשיך ולפעול כחפצו, בתי כבר גדולה ואני מסתדרת אתה נהדר".

"נו, ומה קרה? למה את בוכה?" שאלתי.

והיא השיבה: "היום הבת יצאה לטיול עם כיתתה. שמחתי בשבילה ושלחתי אותה עם חיוך. ביקשתי מבעלי העסוק שיבוא באופן חד פעמי בשעה שתיים-עשרה כדי לקבל את הילדים.

'אין בעיה' השיב. בעשרה לשתים-עשרה הוא מתקשר: 'אני נורא מצטער, לא אוכל להגיע'. למה? 'יש אישה מסכנה בשמירה, בעלה מחוץ לעיר, והוא ביקש מאד שאקח את הילדים...'.

יהודי יקר, וכי ילדיו של השכן חשובים יותר מילדיך שלך? מה סדר העדיפויות ההפוך הזה?

ענה שלמה המלך וכך גם נקט עם שמעי: לאדם קשה עם מחויבות, אדם בורח ממחויבות! משהו מתמרד לך בלב בביצוע משימה? זה כי אתה בורח מחובות - תלחם בכך. אתה גדול!

הצדיק רבי פנחס מדינוביץ זצ"ל אמר אימרה קולעת ששמע מרבו, **הצדיק מסדילקוב זצ"ל**, בעל 'דגל מחנה אפרים': רבותינו אמרו שאין מעמידים פרנס על הציבור אלא אם קופה של שרצים תלויה לו לאחוריו, כדי שלא יתגאה. מה היא אותה קופה? הסביר הצדיק מסדילקוב:

שוו נא בנפשכם את הפרנס דגן מסב לארוחת צהרים דשנה ועשירה: מנות ראשונות ומנה עיקרית, תוספות וליפתן לקינוח. בסוף הסעודה מתרווח הוא בכיסאו, והנה נשמעות נקישות בדלת. "יבואו!" קורא הפרנס המדושן.

הדלת נפתחת, ועני מזה רעב ניצב בפתח. "אנא בטובך", מבקש הוא, "משהו לאכול..."

אם הפרנס בן עשירים הוא, מפונק מנוער, יתכרכמו פניו ויאמר בהתנצלות: "איחרת, אחא... אילו היית בא לפני רבע שעה הייתי מזמינך לסעוד עמי בצוותא. עתה, נסה נא מזלך בבית אחר."

אבל אם העשיר דגן לא נולד בבית שועי ארץ, אלא העפיל לפסגות העושר ממצלות העוני, ובשעתו חיזר גם הוא על הפתחים ו"קופה של שרצים מאחריו", תרמיל קבצנים -

או אז יודע הוא שגם השיירים הפזורים עתה על שלוחנו, פירווי חלה ופיסות בשר, שיירי תוספות וקובעת ליפתן, די בהם כדי להשיב את העני וכמעדנים ייחשבו בעיניו...

לאור דברים אלו, אמר הצדיק מדינוביץ: העשירים סבורים שנתניה מכובדת והגונה נחשבת לצדקה.

אבל אם אין ברשותם אלא שקל בודד, מה ערכו? הרי יודעים הם כמה עולה ארוחה אנינת טעם במסעדת יוקרה! ואינם מבינים, שבשקל יקנה העני לחמניה ויציל נפשו מרעב...

נפלאים הדברים.

אך זאת עלינו לדעת -

יש צדקה בממון ויש צדקה נוספת - הענקה רוחנית. והיא העיקר, שהרי 'אין עני אלא בדעת'.

המלמד והלומד נמשלו לעשיר ורש. ומוכן שדרגות שונות יש בהם: יש עשירים מופלגים, גאונים חריפים ובקיאים, אשרם ואשרי חלקם; יש אמידיים; ויש שהם כבני המעמד הבינוני, 'השולחן ערוך' אינו כמונח בכיסם ומסכתות הש"ס אינן שגורות על לשונם, אבל שומעים הם שיעור גמרא, יודעים לחפש ולמצוא הלכה, מעיינים בחוק לישראל, נהנים ממדרש, מתפעמים מרעיון נפלא על הפרשה.

הלא "תורה אור", ורמות שונות באור. מנוגה זיו השמש ועד מאור האבוקה ושללהבתו של נר; אבל יש ההולכים בחושך...

יש שהם עניים מרודים מבחינה זו, כסומים שלא ראו מאורות מימיהם. ולא באשמתם.

פיקחים הם, נבונים. יהודים הם, מאמינים בני מאמינים. אבל ניתקום, נשילום, הדירום מנחלתם, ממורשתם הרוחנית. מנעו מהם את מאור התורה.

וכה רבים הם, להוותנו. המוני יהודים, אחים יקרים. הלא נפנה אליהם, נפקח עיניהם, נשתפם באוצר הנפלא השייך גם להם!

וכאן, כאן מתחילים התירוצים:

מה נעשה ואין לנו פנאי לומר שיעור, להכינו כדבעי, להקדיש שעות של לימוד ושיחות חיזוק תורניות ---

ואיננו מבינים, שאם אין אפשרות לתת מתנה מרובה - נוכל לתת גם מתנה מועטת, וחובתנו לעשות זאת.

כל רסיס תורה הוא טל של תחיה! פסוק, פרק, משנה, מדרש, הלכה אחת.

הרי כל מילה היא מצות עשה, קרן אור באפילה!

ואם נעמיק, נבין יותר מזה - לא זו בלבד שהעני מוכן לקבל שקל, או פירווי מזון. אלא שבשקל זה מחיים את נפשו, מצילים אותו ממוות ברעב. שקל זה חשוב לו עשרת מונים מסעודת מצדנים לעשיר!

הגאון הקדוש רבי אליהו הכהן מאיזמיר זצ"ל סיפר על עשיר קמצן, שלא נתן מימיו פרוטה לצדקה. כל תחינותיו של הרב לעזרה למשפחות במצוקה נפלו על אוזן ערלה ולב אבן.

טובה אחת הסכים לעשות:

נתן לרב תקיעת כף שיתגלה אליו לאחר פטירתו, לספר מה נעשה בדינו בשמים.

חשב הרב: לפחות ירתיע עונשו את ההולכים בדרכו...

האדם אינו חי לעולם, והגיע גם יומו של הקמצן. חלה, והלך לבית עולמו. הופיע בחלומו של הרב, ופניו זוהרים באור יקרות...

מה זאת? האם הוליך שולל את כולם, נתן צדקה בסתר והרב לא ידע? לא ולא...

גילה שכל קפיצת יד בראה מקטרג, והיה מחנה המקטרגים עצום ורב. כאיש אחד עלו המקטרגים על כף המאזניים השמאלית, שקרסה בקול נקישה רמה.

ואז -

אז הוא הופיע.

הוא, עני המחזר על הפתחים.

באותו היום, אחד הימים האחרונים לחיי הקמצן, בתוקף מחלתו, שריו היה העני ביום השלישי לצומו. עיניו חשכו, ברכיו פקו, בלא כח התדפק על דלתו של הקמצן.

באותה שעה הכינה עבורו רעייתו פירווי לחם טרופים בביצה רכה. שיגמע, כי קשתה עליו הבליעה. אך תאבונו סר בחוליו, והבלילה העלתה בו קבס.

"מי נקש בדלת?", שאל.

"עני, המבקש נדבה", ענתה.

"תני לו את הביצה", הפטיר. "איני יכול לראותה".

ועתה הופיע העני.

אותה עיסת פירורים החייתה אותו, והעניקה לו כח לקבץ מזון שהחיה את אשתו וילדיו, והם הופיעו כולם, עם כל מצוותיהם שעשו מיני אז, גדודי מלאכים צחורים, עלו כולם על הכף הימנית - והכריעו!

מה שיכולה לעשות נתינה אחת, קטנה, שניתנה בשעתה!

ומה יכולה לעשות מילה טובה, מילת עידוד, שנאמרה בשעתה! כי יותר משרעב האדם ללחם, רעב הוא לעידוד והערכה!

ולענייננו, "לא רעב ללחם ולא צמא למים, כי אם לשמוע את דברי ד'!" נזכיר את המסופר בספר 'אמרי פנחס' על **רבי פנחס משקלוב זצ"ל**, סבו של **הצדיק רבי פנחס מקוריץ זצ"ל**, שהיה פונה לעבריינים ומבקש מהם בקשה אחת:

"תאמרו בכל יום קריאת שמע. רק זה, איני מבקש יותר!"

שמעו לו, וזה שינה את חייהם!

והמסקנה:

"מכאן אנו רואים כה גדול כח של קריאת שמע ישראל, שעל ידו יצאו משומדים מכפירה!"

ועל כל פסוק מדברי התורה נאמר: "המאור שבה מחזיר למוטב!"

מה רב שכרו של האומר דברי תורה בשולחן שבת, הקובע חברותא ללימוד והשומע שיעור תורה!

ואמרו חז"ל שאין חביב לפני הבורא יתברך כמזכה הרבים, וכל פעולה כזו מוסיפה לאדם זכויות לאין ערוך.

וגם להאיר את עיני החברים בהלכה אחת - ואת זה יכול כל אחד - זיכוי הרבים היא!

ומעין השבוע

"ונברכו בך כל משפחות האדמה"

רש"י: 'אדם אומר לבנו תהא כאברהם'. באר **"אוצר אפרים"**: אב אומר לבנו: רצוני שתלמד היטב ותהיה תלמיד חכם. אומר הבן: למה אהיה יותר טוב ממך? הרי אתה עם הארץ - גם אני אהיה כמוך... עונה אביו: אני מברך אותך שתהיה כמו אברהם אבינו. גם לאברהם היה אבא תרח, עובד אלילים, ועם כל זאת יצא ממנו אברהם...

פטירת הצדיקים

י"ב בחשוון - ר' יהודה צדקה ט"ו בחשוון - ה'חזון איש' ט"ז בחשוון - ר' לייב בעל היסורים י"ח בחשוון - ר' רפאל ברוך טולידנו

תגדל, תבין!

אך אשר תפלוט הצדק, גם הבני קשר לחזק.

לראובן גליק, בן ישיבה, בן 20 היה שם טוב. כל תלמידי הישיבה חיפשו את קרבתו של גליק ג'וניור, שהיה יודע בתמימות ובנעימות שלו להקרין חיבה לכל עובר ושב. היו בו ישרות, חביבות, לשון נקיה והכי חשוב - אוזן קשבת.

ראובן היה בנו השישי של ר' זונדל מוכר הנעליים, שלימד אותם לשמוח ולשיר, גם כשהסנדוויץ מרוח בשכבה דקיקה של גבינה. וזה הצליח לו.

שרגא פייבל אביה האמיד של גולדה קליין, ידע שבישיבת "משכנות אליהו" בחורים לעילא ולעילא. כשנכנס למשרד ראש הישיבה, לחץ את ידו, ואמר "אין לי מדי זמן לשדכנים, אני רוצה בחור איכותי. כוונתי, שיהיה טיפוס ישר, סימפטי, אהוב על כולם. אני מוכן לממן חצי דירה וסכום חודשי".

ראובן וגולדה נפגשו והחליטו שהם בונים בית. ר' זונדל גליק היה בעננים, הוא הכיר את ישרותו ור' שרגא קליין, וגם קליין היה שמח באופן מיוחד. בקיצור קול ששון וקול שמחה, וכל ההקדמה, לא נועדה אלא להביא אותנו לרגע המרגש, כשהסבים והסבתות משני הצדדים ביקשו לפגוש את הזוג. חיבוקים נישוקים, ואווירה של שלום ומזל טוב.

ואז סימנה סבתא של החתן, הגב' דבורה גליק לכלה העוד יותר חשובה גולדה קליין, לגשת אליה. "במעמד מרגש זה, הנני מעניקה לך טבעת משובצת יהלומים, כפי שהנני נוהגת עם כל נכדותי, והכלות של נכדי, האהובים". נאמה הסבתא גליק, הכלה גולדה'לה פתחה בזהירות את הקופסא הקטנה וקריאות התפעלות נשמעו מכל עבר.

וואו! יהלום ענק ומבריק התנחל לו במרומי טבעת הזהב ומסביב לו עוד 10 יהלומים קטנטנים, ששיוו לו בבואה של כתר מלכות, זוהר ומסנוור.

גולדה הכניסה את אצבעה לטבעת, וחשה מירוח, הטבעת היתה גדולה בהרבה על האצבע הדקיקה. "לא נורא", כך סבתא גליק, "הנה תעודת אחריות ושמו של הצורף. גשי אליו, הוא יקטין את המירווח". החופה, הדמעות, ההתרגשות. הכוס הנשברת. גולדה'לה היתה בין השאר מרוכזת גם בטבעת היהלום המרווחת שעל ידה. פחדה שתיפול ותאבד. מזל טוב! מזל טוב! "מקודשת מקודשת".

הו, המירווח הזה התיש את גולדה'לה שבאותו לילה מאושר, שינתה קידומת מגולדי קליין לגב' גליק. היה זה בלילה הרביעי של השבע ברכות, גולדה הבחינה לתדהמתה שטבעת היהלום נ-ע-ל-מ-ה! ולא פחות ולא יותר, סבתא גליק התיישיבה בסמוך, כשהיא בולשת בעיניים חקרניות את ידי הכלה. ואז הגיעה השאלה הבלתי נמנעת "גולדה'לה, איפה טבעת היהלום שהענקתי לך?".

גולדה בלעה את הלשון, אבל היא התחנכה טוב, והשיבה אליבא ד'אמת "אני נורא מצטערת, אני לא מוצאת אותה... עד אחרי הצהרים היא היתה אצלי". פניה של סבתא גליק האפירו וניצוץ של זעם בלתי מבוקר הבליו מעיניה "אני לא מאמינה. את איבדת טבעת שעלתה לי 5,000 דולר. איזו חסרת אחריות... ממש מסוכן לתת לך דבר ערך ידירים...". רשמו לפניכם, מכאן התחיל הגיהנום.

גולדה לא האמינה לאיזו בור עמוק היא נפלה. הכלה הצעירה הפכה תוך חצי שנה לשק האירוף של משפחת החתן. לאחת כזו שאי אפשר לסמוך עליה, שמאבדת כל דבר שמסביבה... ר' ראובן החתן טוב הלב, ניסה לעצור את הסחף. רעייתו הפכה ללעג ובוז במחוזות משפחת גליק. באחד הימים הביא אחיו גדליה אגרטל בדולח במתנה, וביקש מאחיו לפתוח את השי "אני נורא מצטער גולדה אבל אני פוחד שתשברי אותו...". היו אלה ימים שחורים של עלבונות ועקיפות. דמעות כנהרות זלגו מעיניה של גולדה האומללה. היא לא העזה להתקרב לביתה של החותנת, אבל הסבתא גליק ובתה היו באות לבקר, וגם לדקור.

ראובן לא רצה למתוח את חבל היחסים עם אמו וסבתו, אבל אשתו הצעירה החלה להישבר... ערב ראש השנה, החתן עדין הנפש ראובן גליק פתח את ארון הבגדים ושלף את הפראק המפואר, אותו השאיר בארון מה'שבע ברכות. הוא הכניס ידו לכיס כדי למתוח את ה'פראק'. לפתע חש דקירה... "גולדה'לה, את לא תאמיני!", הוא צעק--

לא יאומן כי יוספר.

ראובן אחז את טבעת היהלום האבודה, זו שהפכה את חייה של הכלה לגיהנום עלי אדמות.

"תסביר לי, יקירי, כיצד הגיעה הטבעת ל'פראק'?" "כנראה שבאחד מימי השבע ברכות" ביקשת ממני שאשמור עליה, השיב ראובן.

"נו, אז ככה שומרים? זו אחריות? אתה יודע יפה מאד כיצד שפכו את דמי בגלל הטבעת!" "זה נעלם מזכרוני, וגם את שכחתי..." ניסה להרגיע. "ואיך אזכור? מאותו ערב הפכתי למדרס רגליהן של סבתך ואמך... אני לא סולחת לך! אם הייתי חשובה לך, היית צריך להפוך עולמות ולמצוא באותו יום את טבעת החנק הזו. אתה לא קולט מה עומק הצלקות שהן עשו לי בלב, בגלל קומץ היהלומים המקוללים הללו, והכל ב-ג-ל-ל-ך?".

למותר לציין שעכשיו התהפכו היצירות. גולדה הפגועה יצאה בטרם התקדש ראש-השנה לבית הסבתא ועדכנה אותה על מעללי הנכד-הבן, שבגלל הבלבול הכרוני שלו, נעלמה הטבעת בכיסו.

מאז אותו ראש השנה, הפך ראובן החתן האומלל לחוכא ואיטולוא. התפקידים פשוט התחלפו. גולדה נישאה אל על לשבח והוקרה על כשרונה, על הסדר המופתי שהיא מנהלת את משק ביתה; ואילו ראובן קיבל את תואר "חכם חלם", מבולבל, שכחן, לא רציני, שאי אפשר לסמוך עליו.

15 שנים שלמות, התגלגל ראובן עם הסטיגמה הזו, ושמר על ארשת קפואה. הוא בלע את העלבונות, מאשתו, מאמו מסבתו, וממי לא. הנעלב ואינו עולב, שומע חרפתו ולא משיב. גולדה לא איפשרה לו להסתובב עם כסף בכיס שמא יאבד, "אל תתקן ברו, אל תדפוק מסמר" ציוותה אמו "שלא תזיק...". גם בניו ידעו וחונכו שעל אמא אפשר לסמוך, אבא במקרה הטוב, שלא יפריע, שלא יקלקל.

ראובן נשך שפתיים, והמשיך. לבו הטוב ספג הכל. 15 שנה אחרי. שבועיים לפני ראש השנה, החליטה גולדה למכור את הטבעת, ולעצב לה אחת חדשה. היא קיבלה אישור מסבתא גליק, וזו נקבה בשמו של הצורף. "הוא ישלם לך טבין ותקילין על הטבעת ויעצב לך חדשה באותו מחיר" אמרה סבתא גליק. "נכון, אני מעצב טבעות מן הסוג הזה" אמר הצורף "ונכון שגליק קונה אצלי טבעות יהלום, אבל את הטבעת הזו לא אני יצרת. ואגב שוויה 6,000 דולר. תחפשי את תעודת האחריות". סיכם בלום.

"ראובן אולי אתה זוכר איפה תעודת האחריות?" "דומני שזה מונח בתיבת התכשיטים שלך".

אכן כן. הנה חשבונית והנה תעודת אחריות. "הצורף בלום צודק" לחשה לעצמה "הטבעת נרכשה אצל שטמר מרחוב השופטים. אבל סבתא טענה בתוקף שהיא קונה רק אצל בלום. משונה". הסיטה עיניה לתארץ הקניה. "כ"ח אלול תשנ"ב. איך "אלול? לא מובן. הרי התחתנו בא' בניסן תשנ"ב, איך הטבעת נרכשה באלול. חצי שנה אחרי?".

"ראובן סליחה!" זעקה גולדה "סלח לי, אנא... אתה לא בעל אתה מלאך, ואני אשה רעה ואיומה. איך יכולתי לרדות ולהשפיל אותך שנים כה רבות! סלח לי בעלי, עכשיו אני מבינה מה קרה. אני איבדתי את הטבעת כנראה ב'שבע ברכות', ואתה מעולם לא מצאת אותה. ראית במשך חצי שנה כיצד חיי הפכו לסיטו, ולבך שתת דם. חיפשת כיצד להוציא אותי מן הסבך. ניגשת לצורף אחר וביקשת שייצר טבעת דומה לזו שאיבדתי. ואז בערב ראש השנה, 'הצגת' כאילו מצאת את הטבעת בפראק... ואני מתוך יצר נקמנות העברתי את הזעם אליך... לכמה רחמים אני זקוקה כדי לכפר על מסכת ההשפלות שעשית לך... סליחה".

הטבעת נמכרה, וכספה חולק לעיניים. לכפרה.

לחי הכבוד

מספרים על אדם כשרוני ומבריק, בעל ידע עצום, ראש מלא פטנטים; ומזל - שלא נדע, כל מה ששלח בו יד קרס ונכשל. זה תיסכל אותנו. אדם מוכשר כמוהו, איפה הצדק? הלך, ושפך את ליבו בפני השרף מקוצק זצ"ל. אמר לו השרף: "מה לך מתפלל, הלא מקרא מפורש הוא בכתובים: 'לא לחכמים לחם!'". קרא האיש ואמר: "נכון רבי, אבל זאת שאלתי, מדוע לא לחכמים לחם? למה הם מקופחים, רק משום שהם חכמים?". ענה השרף: "פשוט מאוד! הבורא יתברך אומר לו: בני, אתה חכם? אז תדאג לעצמך...". הבה נדע, שחכמתנו תושיע אותנו רק אם הקב"ה יעזור לנו. נדע שהוא הפועל והוא העושה. לו צריך להודות ולו לשבח!

מנעי קולך מבכי

"א בחשון, יום פטירת רחל אמנו. מקום קבורתה בדרך אפרת היא בית לחם. לא זכתה רחל אמנו להיקבר במערת המכפלה בחברון יחד עם כל אמהות ואבות העולם, אלא בבואה עם יעקב מבית לבן מתה בדרך, ושם, על אם הדרך, קבר אותה יעקב אבינו, כיון שצפה ברוח הקודש שהגלויות יעברו דרך שם ותבקש עליהם רחמים. ואכן, כשהגלה אותם נבוכזראדן, עברו שם. יצאה רחל, בכתה וביקשה עליהם רחמים שנאמר: "קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה, מאנה להינחם על בניה כי איננו". והקב"ה משיב: "כה אמר ד', מנעי קולך מבכי ועיניך מדמעה, כי יש שכר לפעולתך נאום ד', ושב מארץ אויב". כשהעמיד מנשה פסל בהיכל, הלכו האבות והאמהות לפייס את ד' - ולא נתפייסו. נכנסה רחל ואמרה לפניו: "רבנו של עולם, רחמין מרובים מרחמי בשר ודם. והלא אני הכנסתי צרתי לביתי - שיעקב עבד את אבי בשבילי, וכשבאתי להיכנס לחופה הכניסו את אחותי. ולא די ששתקתי, אלא מסרתי לה סימנים - אף אתה, אם הכניסו בניך צרתך בביתך, שתוק להם!". אמר לה: "יפה לימדת סגוריא. יש שכר לפעולתך". כל אימת שישראל נמצאים בצרה, מתעוררים רחמיה והם מעוררים רחמי שמים ולהושיעים, עד שתתקיים נבואת ירמיהו "ושבו בנים לגבולם". כחה של רחל אמנו - בכח שתיקתה. ביום פטירתה נשמור על פינו - והיא תמליץ עבורנו!